

Aan de woordvoerders asielbeleid in de Tweede Kamer

cc. Mevr. M. Faber-van de Klashorst, Minister van Asiel en Migratie

Datum 9 mei 2025
Betreft Brief VluchtelingenWerk Nederland
Commissiedebat Terugkeerverordening 15 mei 2025

VluchtelingenWerk Nederland
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
Helpdesk (020) 346 72 50
Fax (020) 617 81 55
www.vluchtelingenwerk.nl
info@vluchtelingenwerk.nl

Geachte woordvoerders,

Op 11 maart 2025 heeft de Europese Commissie een [wetgevend voorstel](#) gedaan voor een Terugkeerverordening die de huidige Terugkeerrichtlijn en gerelateerde EU-wetgeving vervangt. Tegelijkertijd trekt de Commissie het voorstel tot herziening van de Terugkeerrichtlijn uit 2018 in. Het voorstel voor een Terugkeerverordening regelt een gemeenschappelijk systeem voor de terugkeer van vreemdelingen (derdelanders) zonder rechtmatig verblijf in de EU-lidstaten en Schengen-geassocieerde landen. Het voorstel is onder druk van de Europese Raad met spoed stand gekomen. De Commissie heeft geen impact-assessment uitgevoerd omdat lidstaten snelle wetgeving eisten. VluchtelingenWerk Nederland vindt dat zorgelijk omdat hiermee de zorgvuldigheid van (totstandkoming van) wetgeving in het geding is. In het [BNC-fiche](#) erkent de minister dat een impact assessment wenselijk zou zijn geweest. Wij wijzen erop dat ook de Nederlandse druk in Brussel voor nieuwe terugkeer-wetgeving hier mede debet aan is.

Ten behoeve van het [commissiedebat](#) op 15 mei a.s. over dit nieuwe voorstel, sturen wij u deze brief met een aantal van onze belangrijkste kritiekpunten. In bijgevoegde notitie gaan wij uitgebreider in op de verschillende onderdelen van de nieuwe Verordening en doen wij suggesties voor verbeteringen.

Terugkeer naar andere landen dan herkomstland en 'returnhubs' zorgelijk

De mogelijkheden om mensen terug te sturen naar derde landen buiten de EU is uitgebreid en er is een 'juridische basis' gecreëerd voor zogenaamde return hubs, oftewel de facto detentiecentra buiten EU-grondgebied. Dit artikel roept veel juridische en operationele vragen op. Het lijkt erop dat de Commissie dit artikel in de Verordening heeft opgenomen vanwege de wens van bepaalde lidstaten, waaronder Nederland om detentiecentra buiten de EU mogelijk te maken, zonder dat dit verder goed uitgewerkt is.

Dit onderdeel van de Verordening breekt met de gedachte dat terugkeer alleen plaatsvindt naar een land waar mensen eerder hebben verbleven. Idee hierachter was dat zo wordt voorkomen dat mensen naar een onbekend land worden gestuurd, waar ze ongedocumenteerd en rechteloos zijn. Naast het borgen van fundamentele rechten, is het hebben van een band (tenminste eerder verblijf) bevorderlijk voor duurzame terugkeer. Terugkeer naar het land van herkomst of minimaal een land waarmee een band bestaat, is ook in dat opzicht van belang. Het is kortom, in veel opzichten zorgelijk dat dit criterium van eerder verblijf is losgelaten.

Uitzondering voor kinderen in de 'hubs' nodig

In het Commissievoorstel over de return hubs zijn kinderen en amv's uitgezonderd. Wij zijn zeer bezorgd dat dit kabinet wederom pleit voor het plaatsen van kwetsbare kinderen in (de facto) detentiecentra buiten de EU, in weerwil van het standpunt van de Europese Commissie dat kinderen daar niet thuishoren. VluchtelingenWerk herhaalt dat kinderen niet mogen worden opgesloten op

basis van hun migratiestatus vanwege hun specifieke kwetsbaarheid. Detentie is nooit in het belang van het kind en in strijd met artikel 3 IVRK. Het verblijven in detentie is een omstandigheid die bewezen traumatiserend werkt en langdurige schadelijke effecten heeft op de fysieke en mentale gezondheid van kinderen. Het opsluiten van kinderen in hubs in derde landen, waarbij lidstaten bovendien niet zelf zeggenschap hebben over de omstandigheden, maakt deze constructies absoluut ongeschikt voor kinderen.

Beoordeling risico op *refoulement* niet schrappen

Een ander groot zorgpunt betreft het Nederlandse standpunt zoals verwoord in het BNC-fiche, om de *refoulement*beoordeling in het geheel uit de terugkeerprocedure te schrappen en mensen naar de asielprocedure te verwijzen als tijdens het terugkeerproces *refoulement*risico's dreigen te ontstaan. In de asielprocedure vindt in principe alleen een *refoulement*beoordeling plaats ten aanzien van het land van herkomst. Als in het terugkeerbesluit een ander 'land van eerder verblijf' of een 'return hub' wordt opgenomen, dan heeft voor wat betreft dat land nog geen *refoulement*beoordeling plaatsgevonden. Die *refoulement*beoordeling van het derde land moet dus plaatsvinden in de terugkeerprocedure. Het standpunt van het kabinet om deze verplichting uit de Terugkeerverordening te schrappen is in strijd met Europese jurisprudentie (dat te allen tijde een actuele *refoulement*toets nodig is) en artikel 5 Terugkeerverordening (absoluut verbod op *refoulement*). Temeer nu er ook geen automatische schorsende werking meer geldt (zie in de notitie in de bijlage onder rechtsmiddelen).

Behoud uitgangspunt vrijwillige, zelfstandige terugkeer i.p.v. detentie

De Terugkeerverordening verlaat het uitgangspunt dat terugkeer bij voorkeur zelfstandig en vrijwillig moet plaatsvinden. De nadruk komt te liggen op dwang: korte, vaak onhaalbare terugkeertermijnen, uitbereidere mogelijkheden om mensen te detineren en langduriger detentie (24 maanden), waarbij het principe dat bij het voortduren van detentie, getoetst wordt of er zicht is op terugkeer, is losgelaten. Dit is zeer zorgelijk omdat detentie om migratieredenen altijd een laatste middel moet zijn; het grijpt diep in mensenlevens in en brengt schade toe. De nadruk op gedwongen terugkeer ondermijnt zelfstandige, duurzame terugkeer via terugkeerprogramma's die bewezen werken. Het zorgt niet voor meer terugkeer, maar wel voor meer leed, meer kwetsbare mensen op straat, meer mensen onder de radar en meer mensen in gevangenissen. Wij pleiten dan ook voor behoud van bewezen effectieve terugkeerprogramma's zoals uitgevoerd in de LVV. Het voorstel biedt daartoe ook expliciet ruimte in artikel 13 van de Terugkeerverordening en we verzoeken om dit te verankeren in het nationale terugkeerproces.

Wederzijdse erkenning terugkeerbesluiten roept vragen op

Dit voorstel roept praktische en juridische vragen op, bijvoorbeeld in relatie tot het feit dat er geen wederzijdse verplichting is tot het erkennen van een asielstatus, de nog gebrekkige harmonisatie van het EU-asielbeleid in de praktijk en discretie van lidstaten voor wat betreft het toekennen van nationale, reguliere statussen voor bijvoorbeeld arbeid of familieleden.

Standaard opleggen van inreisverboden langer dan vijf jaar disproportioneel

Verder wijzen wij op de uitbreiding van het gebruik en de langere duur van inreisverboden (van vijf naar standaard 10 jaar). Wij pleiten ervoor dat de huidige bepaling in de Terugkeerrichtlijn - dat een inreisverbod het recht op asiel onverlet moeten laten - wordt overgenomen in de Terugkeerverordening. Hoe langer inreisverboden opgelegd kunnen worden, hoe meer deze in het geding komen met het recht op asiel. Het opleggen van standaard inreisverboden langer dan vijf jaar acht VluchtelingenWerk disproportioneel.

Mogelijkheid tot contact met niet-erkende entiteiten tijdens terugkeerproces zorgelijk

Wij maken ons zorgen dat het voorstel een mogelijkheid creëert om met niet-erkende entiteiten van derde landen waarmee verder geen diplomatieke relatie wordt onderhouden, contact te leggen in het kader van de terugkeerprocedure. Dit zijn doorgaans landen met een dictatoriaal en

fundamentalistisch bewind waar sancties tegen zijn getroffen, zoals de Taliban. We vragen op dit punt om opheldering van het kabinet.

Tot slot pleit VluchtelingenWerk ervoor dat de *guidelines* van de Raad van Europa inzake effectieve monitoring van terugkeer, geïmplementeerd worden in de Nederlandse terugkeerpraktijk, om zo te voldoen aan het vereiste van onafhankelijke monitoring van het terugkeerproces.

Wij hopen dat u onze input kunt gebruiken in het debat. Voor vragen en nadere toelichting zijn wij uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, reading 'Frank Candel', is positioned above a faint, light blue rectangular stamp.

Frank Candel
Bestuursvoorzitter VluchtelingenWerk Nederland